

Forfatter: Biehl, Charlotta Dorothea

Titel: BREV TIL: Bülow, Johan FRA: Biehl, Charlotta Dorothea (1784-04-10)

Citation: Biehl, Charlotta Dorothea: "BREV TIL: Bülow, Johan FRA: Biehl, Charlotta Dorothea (1784-04-10)", i *Charlotte Dorothea Biehl's Breve om Kong Christian VII*, Otto B. Wroblewski's Forlag., s. 69. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002245849-000-shoot-L0022458490000003.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Charlotte Dorothea Biehl's Breve om Kong Christian VII

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Den 10de April 1784.

For at følge Tingenes Orden i en nogenlunde uafbrudt Kiede har jeg talt om det, som i Aaret 1770 tildrog sig i Holstein, uden at have anført en Deel af det, som skeedte førend Hoffet forlod Byen, hvoraf Dronning Sophie Magdalenes Død var det vigtigste. Den første Aarsag og Oprindelse til hendes Sygdom kan tiene til et nyt Beviis paa, at endog Jordens Vældige ikke ere befriede fra Giengieldelsens Ret, og at Forbrydelsen har Straffen i Følge med sig; thi hun, som i sine Regierings Dage havde udmærket sig ved Foragt imod Nationen, maatte føle sine Leve Dage afbrudte ved en mod hende udviist Foragt; og hendes Forfængelighed, som havde lagt den første Grund til Rigets Ulykke, fordi alle de Steder hun skulde beboe ikke allene maatte opføres nye fra Grunden af, men endog glimre af den mest overdrevne Pragt, kunde saa fremt Sielen har Følelsen af hvad der foretages med Støvet, ingen stærkere Ydmygelse prøve, end i Indretningen af hendes Jordefærd.

Om Frygten over det, at Dronningens Kammer Jomfruer havde sagt hende, at den Forstaaelse, der var imellem hende og Struensee, ikke var Enkedronningernes. 70ubekjendt, bragte hende [Caroline Mathilde] til at faae Kongen til at gjøre sig lystig over dem for at forebygge al Fortroelighed paa begge Siderne, eller og det var en medfødt Behag i at holde sig op over alle, som han ful[g]te, saa opirrede dog hans Forhold Sophie Magdalene meget ofte paa det allerempfindligste. Hun havde allerede nogle Gange under Forevending af en Upasselighed undslaaet sig for at komme de sædvanlige Dage til Kongens Taffel, men da hun den sidste Dag, hun var oven Senge, blev indbudet til en Concert, hvor hun troede at være meere sikker for Kongens Gøglerier, og det tillige kun var nogle faa Dage før hendes Afreyse til Hirschholm, saa besluttede han at komme. Noget meere end et Qvarteer efter den benævnte Tiid begav hun sig til det bestemte Gemak, men blev ikke lidet forundret og fornærmet over, at ikke allene ingen af de kongelige Personer befandt sig der, men endog ikke et Menneske til at tage imod hende og melde hendes Komme. Da det var een af de paa den Tiid kaldede Privat Concerter, hvor ingen uden det kongelige Huus og de opvartende Cavalierer og Damer kom, saa var der ingen i Gemakket, de Musicerende undtagen, der vare i Orchestret, uden Capell Mester Sarti, der havde faaet Rang med Obrist Lieutnanten og spadserede op og ned i Salen i Hoff Uniformen. Hun gik hen og sadte sig paa den Stoel, hun vidste maatte være sadt til hende, og sad der uagtet hendes Forbittrelse temmelig roelig omtrent i et halv Qvarteers Tiid. Sarti, som ansaa det fors. 71en Feyl imod Levemaaden at lade Dronningen mangle Conversation, nærmede sig derpaa til hende, kastede sig paa en af de Stoele der stod ved Siden af hende og begyndte Discourserne paa en meget frie og utvungen Maade. Dette oversteg Dronningens Taalmodighed; Blodet, som allerede var i Kaag, kom derved i saa stærk en Bevægelse, at hun fik Feber Gysen, reyste sig og befalede at sige Dronning Caroline Mathilde, at om hun fandt for godt at beskiemme sig og den Kongelige Værdighed ved at familiarisere sig med Personer, der ikke engang burde torde vove at nærme sig hende, uden at være kaldet, saa burde dog ikke den, der vedste og iagttog, hvad hun skyldede sin Ære, sættes blot for slige Personers Uforskammethed. Da hun kom i sine egne Værelser igjen, tog det Ondesaatil, saa hun maatte gaee til Sengs og forlod den ikke heller meere, thi den tiende eller ellefte Dag derefter døde hun. Den første Besøgelse Dronningen gjorde hende, var i Ridedragt, med Støvler og Spoere og Ride Pисken under Armen, og hendes Ærgernis derover gav Sygdommen nye Kræfter og Føde. Hun aflagde adskillige Besøgeiser hos hende i samme Pynt, men fik aldrig den gamle Dronning at see meere i nogen af dem; thi saa snart hun kom, vendte hun sig til Væggen og befalede Jomfrue Schumannin (af hvis Mund jeg har det) at sige: hun sov. Endskiøndt det var over et Aar efter Dronningens Død, at jeg hørte det af hende, saa er det mig dog ikke mueligt at beskrive Dem den smertefulde Følelse hun udtrykkede sig med, især over den mod hendes Dronningss. 72Aske udviiste Foragt, som hun ansaae det for, at Dronning Caroline Mathilde, den første Dag hun laae offendtlig paa Parade Sengen, med alle hendes dybt sørgende Betienter omkring sig, var gaet tillige med heele Hoben omkring Liiget i sin Ride Dragt og Struensee under Armen.

5

Den største Sorg hendes Død foraarsagede var den, at Reysen til Holstein derved maatte blive for længe udsat, og til at forebygge det blev der befalet, at alle Begravelses Anstalterne ikke maatte tage meere end tree Uger bort, og hvad der i den Tiid ikke kunde blive færdig, maatte undværes, som ogsaa skeedte. Da Tiiden var altfor knap til at faae meere Nyt færdig end Kisten, saa blev det heele Castrum doloris sammenlappet af det, der til Nød var brugeligt af Christian den 6tes, Lovises og Friderich den 5tes, som gjorde den besynderligste Samling ud i det heele. Thi Sindbillederne vare høyst upasselige, og de Dyder, der sørgede ved hendes Gemals og Søns Grav, blev en bitter Satire ved hendes og syntes at være bleven lemlæstede i en stærk Forfølgelse, siden der var tilsadte Øren, Næse, Hænder eller Been paa dem alle. Begravelsen gik til den bestemte Tiid for sig og medens hun blev sat ind i Roeskilde Capell, viisede Brambilla, en Voltigeur og Equilibrist, sine Kunster for Kongen og Dronningen paa Friderichsberg. Dagen efter bievaaenede de offendtlig en engelsk Comedie paa det Danske Theatre, og da Rygtet ikke havde skaanet hende paa den Tiid, da hendes Forhold kunde tiene dem, der vare meget ældere, til ets. 73Mønster, saa forsømtes ikke Leyligheden til at sværte og gjøre hende foragtelig i alles Øyne, da hun selv sadte det, som Velanstændigheden kræver hos den allerringeste, saa reent til Side.

Nu begyndte Struensee at sætte alting paa en anden Fod, og havde han gaet lidet meere vaersom til Værks og ingen anden Brøde gjort sig skyldig i, saa maaskee han af Efterslægten var bleven sadt paa Listen blandt

Dannemarks Velgiørere. Paa den best indrettede og med de hærligste Driv Fiædre forsynede machine forslides Hiulene med Tiiden og trænger til at eftersees og renses fra det Støv, som efterhaanden har sat sig fast i dem og hindrer deres Virksomhed. Saaledes var det og gaaet til med de fleeste af vore Indretninger, i hvor ypperlige og viise de end vare valgte og bestemte af Friderich den 3die. Borgerne havde viist saa megen Troeskab og Nidkierhed for ham og hans Huus, saavel i Beleyringen som ved Enevolds Magtens Overgivelse i hans Hænder, at hans Retfærdighed [ikke] kunde lade dem blive ubelønnede, og naar De vil igiennemløbe den Tiids Punct i Holbergs Dannemarks Stat, saa vil De blive vaer, at Posterne i alle Collegier og Retter var deelet imellem Adelige og Borgerlige; men da dette kun strakte sig til dem, som havde lagt sig efter Videnskaberne, og hvoraf der dannedes det, som vi nu forstaar ved Middel Standen, saa blev den Næring drivende Deel af Borgerne aflagt med de bekjendte store Privelegier; og for at opmuntre dem til Fliid og Duelighed skulde Kiøbenhavns Magistrat, paa eens. 74 Jurist nær, og de 32 Mænd stedse tages af Borgerne, fordi de, som de, der best vare kiendte med deres indre Forfatning, ogsaa best kunde raade Bod paa de Uordener, der kunde indløbe. Til Magistratens Løn og Byens Udgifter blev dem anviist Godser, hvis Udgifter og Indtægter Byens Kæmner skulde føre Regnskab over, som af de 32 Mænd skulde eftersees og revideres.

5*

Det vilde meget overgaae baade mine Kræfter og disse Blades Grændser at give Dem en fuldstændig Beretning om, for hvor vidt at et Tidsrum af meere end 100de Aar havde ved Sædernes Forskiellighed giort disse Indretninger ubrugbare, og hvad Misbrug der havde indsneget sig, men nogle faa maae jeg løseligen berøre. I Høyeste Ret vare kun nogle faa Assessores som nød Løn, de øvrige maatte arbejde i Haabet om at faae den, og i den saakaldte Hof Ret var Secretairen den eneste, der havde noget. Disse Indretninger havde deres store Nytte og Fordeele paa en Tiid da Statens Indkomster ved store Krige og Uroeligheder var saa liden, at den ikke kunde lønne fleere, og Sædernes Enfoldighed og Levnets Midlernes ringe Priis gjorde, at man med Lidet kunde have sit rigelige Udkomme, men ligesom Nødvendighederne voxede med Forfængeligheden, saa blev det, som forhen havde været en Spoere til Flittighed for at gjøre sig værdig til at naae Løn, en Fristelse til at sælge Retten og Samvittigheden uden at de næsten selv vidste det; og dermed gik det saaledes til. De rigeste Høyeste Rets Advocater holdt saa at sige aabens. 75 Taffel for Assessorene; den Rang og Fortrin, denne Post gav, havde giort den til Maalet for endeel unge Menneskers Ærgierrighed, og da deres større og mindre Antall ikke kostede Staten noget, saa var det een af de Gunstbeviisninger, som man, naar man havde faaet bedste Caractheer ved sin Examen, ved Vens Ven lettest kunde erholde, uden at overveje, at 10 større de ulønnedes Antall var, io mindre Haab var der til at faae Løn, og jeg har kiendt en Deel, der sikkert havde staaet Fare for at svælte ihjel, naar de ikke havde haft Advocaternes Bord. Hvor let og giørligt er det nu ikke, at Erkiendtlighed bringer et Menneske til at antage sin Velgiørers Meening, og det ikke allene som hans, men endog i Kraft af den fynd og Veltalenhed, hvormed han i en tree til hire Tinner ved et veldækket Bord sætter sin Ret i det kraftigste Lys, og ved dette Kneb erhvervede Lovson sig sin største Rigdom; thi io mindre Haab dei var til at vinde Sagen, io dyrere maatte hans Clienter betale ham, og af hvad Beskaffenhed den end var, var han altid forud vis paa 6 eller 7 Stemmer.

Hof Retten som en Mellem Instands blev kun holdt hver Maaneds Dag, og da Assessorene intet nød deifor og altsaa kunde have andre Forretninger, saa vare de ikke heller absolute forbundne til at møde: men under et vist Antal kunde der ingen Dom afsiges, og hvad Langsomhed det gav Retten i sin Fortgang, kan jeg ikke bedre beviise Dem, end ved at skaffe Dem det uimodsigeligste Vidne paa, at ens. 76 reen og aabenbare Gields Sag, paa hvis Kiendelse Revendtklau drev, ikke i nie fulde Maaneder kunde faae Dom, siden Vedkommende vedste at mage det saa, at der hver Gang blev saa mange Assessorer ude, at der ikke kunde dømmes.

Levnets Midlernes ringe Priis, og de Godsers slette Forfatning efter Krigen, som var Byens Magistrat anviste, gjorde, at hvad den nød af dem var meere en Gratification og Tillæg til det, hvad de[n] ved borgerlig Handel og Vandel havde, end et virkeligt Leve Brød, men ligesom de første stege og de sidste bleve forbedrede, blev Magistraturen saa feedt et Stykke, at manges Næse begyndte at kløe efter den. saa at i steden for der kun skulde være een iblandt dem, som ikke var Borger, saa fandt man neppe een dér som var det; en Ammes Mand, en Kongelig Persons Informator, en yndet Kammertiener eller Laquai og Svigersønner af disse Herrer deeledede Borgemester og Raadmands Indkomsterne imellem sig, og da de hverken kiendte til Haandværker eller Laugenes Indretninger og Privelegier, saa laae Magistraten og Borgerne næsten altid i Haare paa hinanden.

Førend jeg gaaer videre maae min Ven tillade mig at gjøre ham opmærksom paa den Viisdom, hvormed Friderich den 3die smigrede Borgernes Egenkierlighed ved at give dem Rettigheder og Frieheder liig Adelen, og dog satte Forfængeligheden Grændser til at kunne gjøre Misbrug af den; thi den, som forlader sin borgerlige Haandteering og Næring, har tabts. 77 sin Ret til den, siden den udtrykkelig er bunden til den Clausel, at han som Borger i Kiøbenhavn skal føre Dug og Disk der. Synes Dem ikke, at det var at ønske, at vore nyebagte Herremænds Privelegier og adelige Frieheder ogsaa ophørede, saa snart han ikke havde Dug og Disk paa sin Gaard, siden det vilde forbyde dem at udsue deres Bønder ved en Forvalter medens de fortærede de Ulykkelige Blod og Sveed i Pragt og Overdaad i Hovedstaden. I Norge gjelder den Lov endnu i

sin fulde Kraft og taaler saa lidet Undtagelse, at Presidenten i Christiania, som dagligen maae være der, er nødsaget til, om han ikke vil miste sine hans Gaard tilhørende Rettigheder, at kiøre fem til sex Miile hver Dag for at føre Dug og Disk paa Gaarden.

Om Struensee kiendte de af Friderich den 3die gjorde Anordninger om, at alle, saavel de betydelige som de mindre Betieninger i alle Collegier skulde deeles imellem Adelen og Middelstanden, og ved Undersøgelsen blev vaer, at Adelen ansaae de første som sin Arv og Eyendom, eller han taledede efter sin Overbeviisning og Grundsætning, saa raabte han ved alle forekommende Leyligheder paa, at den største Hærlighed og Lykke for Undersaatterne i en monarkisk Regiering var den, at Kongen havde frie Hænder til at udvælge det dueligste og nyttigste Menneske til vigtige Posters Beklædelse, og at Fødsel allene burde komme i Betragtning, naar alle øvrige Fortienester vare liige. Hvor stor Indflydelse paa Statens Lyksalighed en stræng lagttagelse af dennes. 78 Grundsætning vilde have, behøver jeg ikke at sige Dem; thi om endog Regieringens Viisdom stedse var Borgen for et godt Valg, saa var det allerede af den allerstørste Nytte for Landet og Slægterne, at unge Mennesker vare forbundne til at anvende Fliid og Møye til at erhvæve sig vigtige Kundskaber og Indsigter, i steden for ved Lediggang og Ørkesløshed at overgive sig til tøyreløse Sindslidelser, til en ubodelig Skade saavel for Sæderne som Helbreden, og som volder, at man seer hensvindende og svævende Skygger i den Alder, der efter Naturens Lov maatte viise dem i Manddommens fulde Kræfter.

At de fleeste, om ikke alle af Struensees Indretninger vare ypperlige og nyttige, kan vel ingen større Beviis anføres for, end at de ere blevne fulgte og vedligeholdte af dem, som Egennytte og Fordeele forbandt til at give al hans Foretagende den afskyeligste Udseende; men han skulde givet sig længere Tiid med at sætte dem i Værk, overveyet, at Kongens Forhold var af en Beskaffenhed, der ikke engang tillod en Skygge af Tvivl om, hvis Haand der styrede Værket, søgt paa en eller anden Maade at viise sig Nationens Fortroelighed værdig, og førend han skreed til Executionen, ved en foregaaende anstillet Undersøgelse at gjøre de Grunde bekiendte, han handlede efter. Men alt dette forsømte han paa deres Tilskyndelse, som han sadte Tilliid til, og som vare underkiøbte til at forleede ham under Venskabs Skin. Havde han, i steden for at Høyeste Ret paa engang og ganske uventende fik sin Afskeed, som. 79 sadte alle i Forundring og Forskrækkelse, betient sig af Feriernes Tiid til at gjøre offendtlig bekiendt, at Hans Mayestet af faderlig Omhue og til des større Sikkerhed for Rettens strænge Udøvelse havde besluttet, at enhver af dem, i hvis Hænder deres Medborgeres Ære og Velfærd blev betroed, skulde for Fremtiden nyde saa anstændig en Underholdning, der kunde sætte dem uden for al Fristelse og Mistanke af at kunne sælge Retten, og at dette Mellemrum skulde anvendes til at udsøge de beste og værdigste Mænd dertil, saa havde det opvakt Glæde og Haab, og hans Fiender ikke faaet Leylighed til at afbilde ham som een, der vilde forjage Ret og Retfærdighed af Landet, hvilket Indtryk hans følgende Indretning ikke kunde udslætte, i hvor priiselig den end var.

Den samme Forseelse skeedte ved Magistratens Afsættelse; havde det skeedt mindre voldsomt og under Forevendning, at da det af Hans Mayestets Forfædre var bestemt til en Belønning for duelige Borgere, saa var det Hans Mayestets alvorlige Villie, at Magistraten skulde vælges af dem, og for ikke at drage dem ud af en Kreds, hvor de hidindtil havde været Staten saa nyttige, skulde den Tiid, som deres tillagde Forretning berøvede dem, erstattes ved en bestemt aarlig Gage, og det øvrige af Indkomsterne gaae i Stadens Casse til at bestride overordentlige Udgifter med, saa havde Borgerne opreyst ham Altere, men nu blev han gjort mistænkt for at han ikke allene vilde rive det øvrige til sig, men endog kun havde begyndt paa Magistraten for des tryggere ats. 80 gjøre Indgreb i Borgernes Privilegier, og han [blev] derved et Maal for alles Had og Forbandelse.

Intet er nødvendigere eller skadeligere at forsømme for den, der sidder ved Roeret og ved indsnege Misbrugs Hæmmelse maae angribe Menneskenes Egennytte og Fordeel, end at gjøre det paa en Maade, der er mægtig at kildre Forfængeligheden og ved dens mægtige Indflydelse paa det menneskelige Hierte at døde Egennyttens Skrig og Raab. En Compliment til de afsadte, at Hans Mayestet var sindet at gjøre en Staten gavnligere Brug af deres erhvervede Pund og Indsigter, havde ikke allene betaget den pludselige Afsættelse al sin Bitterhed, men endog ved at give Haab og Vished om et andet Leve Brød forebygget Fortvivlelsen og Rædselen for Armod og Mangel paa sine gamle Dage, der opirrede alles Hierter. Konsten at drage Fordeele af Menneskenes Sindslidelser er det, der gjør dem saa høyst nødvendig for dem, de skal bestyres af, at kiende Hiertet og alle dets Drivfiedre, for at leede Mængden ved dem hvorhen man vil have den; thi den, der mangler denne store Kundskab, lader sig forleede i steden for at leede, og fordærver i steden for at bedre naar han giver Sindslidelserne, han skulde bruge til en Spore, saa aldeeles Tøylen, at de rive hans beste Hensigter bort med sig.

Ventelig havde enten andre eller Struensee selv gjort sig et vrangt Begreb om Nationen, det havde al Anseelse af at han troede, at Frygten udrettede meere hos den end Kierlighed, og at det sikkerstes. 81 Middel var at behandle den som Slaver, hvori han tog kiendelig Feyl, som en bedrøvet Erfarenhed siden efter overtydede ham om. Dette maae billig forekomme enhver saa meget meere forunderligt, som det Valg, han gjorde af adskillige Personer syntes at viise, at han kunde skielne imellem Menneskerne, og det ikke manglede ham paa Menneske Kundskab, hvorpaa jeg vil anføre Dem et Par Exempler. Horn var den Tiid Politimester og Bornemann Raadmand; at Horn med alle sine Indsigter og Fortienester og tildeels i Kraft af disse var en meget maadelig Politimester, kunde hans beste Venner ikke nægte, og det saa meget mindre,

som alle muelige physiske Hindringer vare ham i Veyen til at blive det. Den Mand der skal forestaae den vigtige Post som han bør, maae ikke allene have sine fulde Sinds og Legems Kræfter for at kunde være overalt baade aarle og sildig, men tillige en Slags Afsmag for det man kalder selskabelige Forlystelser, at han ikke behøver at gjøre Vold paa sine Tilbøyeligheder for at opfylde sine Pligter. Horn havde ikke allene ved at være Høieste Rets Advocat i mange Aar vandt sig til at have Eftermiddagen for sig og tilbringe den og Aftenen i Selskab, at denne Vane var bleven ham til en Natur, men [var] endog saa stærk og ofte plaget af Podagra, at hans Fødder lidet eller intet kunde komme tilrette med Broesteenene, som voldte, at han sielden eller aldrig kunde see med egne Øyne, men maatte lade sig nøye med Betienternes Beretning. Dertil kom endnu det, at hans Hoved ved de mange Aars Øvelse var saa opfyldts. 82af Pandecter og Advocat Kneb, at han meere lagde dem end Politie Anordningerne til Grundvolden i sine Domme. Han følede selv, at han forrettede sit Embede med en slags Ulyst, men store Indkomster og mange Børn hindrede ham fra at skille sig ved det, siden han intet andet vidste at faae, som han kunde være tient med. Den Tiid Hof og Stats Retten blev udnævnt, bekom han Justitiarii Posten i den, hvortil ingen i heele Landet var værdigere og bedre skikket end han, og Struensee havde den Fortieneste at forvandle en meget maadelig Politiemester til een af de nyttigste og bedste Embeds Mænd for Kongen og Landet og det til Mandens store Glæde, der helligen har forsikkert mig, at han forrettede dette Embeds Pligter med saadan en Fornøjelse, at han ansaae de 7 til 8te Hundrede Rigsdaler, som han aarligen havde tabt i sine Indkomster, for en Vindning.

I Horns Sted som Politiemester kom Bornemann, der just ikke var meget glad derved, men forestod Embedet paa en Maade, der gjør ham til et Mønster for alle tilkommende Politiemestere. De maae ikke troe, at det er Venskab, der taler igiennem min Mund ; han fortiente, og heele Byen giver ham eenstemmigen det Lov, at der aldrig [har] været meere Orden i Byen, og de gjorde Anordninger nøyere bleven paasete og holdte end i hans Tiid ; han var alt Sommer Morgener før Fem ved Portene og paa Torvene, Maal og Vægt blev paa det nøyeste efterseet af ham selv; al Forprang forhindret, alle befundne Urigtigheder straffede og det uden Persons Anseelse, og uden ats. 83bekymre sig om, hvem Forbryderen var. En Morgen tiilig fandt han en Vogn med 10 til 12 Fierdinger Smør, hvoraf ingen vare justerede eller holdt deres behørige Vægt og følgelig paa Stedet confisquerede[s] ; men i det han befalede Betienterne at kiøre Smørret til Børnehuuset, tog Kudsken ham til en Siide og sagde ham, at Smørret var Etats Raad [Thyge] Rothes i Rentekammeret, som dog ikke hialp det ringeste.

Struensees Satz at ansee Caracteerer som en Kilde til Uordener i en Stat var liige saa fornuftig som rigtig, og den Standhaftighed, hvormed han holdt over den derom givne Forordning, var høyst priisværdig, siden den aliene kunde tilveyebringe det Forhold imellem de forskellige Stænder i Staten, der er Udspringet til dets sande Lyksalighed. Af to, som vovede at give Ansøgning ind desangaaende, og den eene tilbød sig at give 4,000de Rdr. til Hospitalet og den anden 6,000de til de nye Veyes Anlæg, fik den første sin Ansøgning tilbage indsvøbt i Forordningen, som forbød at søge den, og den anden bekom til Svar: at et Land var bedre holden med slette Veye end med gode, naar Indbyggernes Daarlighed skulde bringe dem i god Stand.

Men uagtet at hans gjorde Forandringer og Indretninger syntes at spaae megen Nytte for Fremtiden, saa tog dog Nationens Had imod ham meere og meere til, og de latterligste og uriimeligste Hensigter bleve tillagde ham og Dronningen. Havde det endda været den blinde Almue, saa vedste enhver, at io meere uriimelig en Ting er, io snarere fæsters. 84Hoben Tilliid til den, men at indsigtsfulde og fornuftige Mænd kunde vente, at man med Magt vilde tvinge Kongen til at frasige sig Regieringen, som skulde skee paa Slots Altanen, og derpaa Dronningen udraabes og hylde, hvorved Voldene skulde være stærk besadte med Canoner til at beskyde Byen, dersom Borgerne vægrede sig derved [var dog urimeligt]. Det eneste Skin af Muelighed saadan et Foretagende kunde gives, var at Dronningen førte Regieringen som Cron Prindsens Formynder indtil hans myndige Aar, men naar deres Anslag gik ud derpaa, saa kunde io Dronningen og Struensee ikke tragte ham efter Livet, som man beskyldte dem for at gjøre ved at bade ham Morgen og Aften i koldt Vand, lade ham være i et koldt Værelse og ikke give ham andet end grov Føde. For at hindre det Modsigende, der laae i, at en Moder, der viiste saa megen Kierlighed og Omhue for sit Barn, at hun aldrig forsømte at være selv tilstæde naar han blev badet, og selv klæde ham i og af, [skulde kunne tragte ham efter. Livet], saa udlagde man det som et Beviis paa hendes umenneskelige Haardhed imod ham, at hun gjorde det selv, som en anden havde udført med meere Lemfældighed og Medynk over den imod Prindsen øvede Grumhed. Hendes Frugtsommelighed tiende dem, der fandt deres Regning ved at sætte Gemytterne i den hæftigste Giering, paa det kraftigste til at naae deres Maal, thi ingen af Himlen aabenbaret Sandhed kunde være saa uomstødelig, som den Meening var, at dersom Dronningen kom ned med ens. 85Prinds, saa havde Cron Prindsen ingen to Dage at leve i.

Misfornøyelsen og Forbittrelsen over alle disse ud spredte Rygter aad saaledes om sig i Hierterne, at i steden for den Hengivenhed og Lydgatighed for Kongens Villie, der stedse havde udmærket de Danske, var deres Forhold trodsigt og overmodigt og syntes meere at ligne frække Oprøreres end troe Undersaatters; ved det mindste, der ikke stod dem an, sloge de sig hundrede viis sammen, forføyede sig hen hvor Kongen var, og med Skrig, Bulder og Trudsler forlangte de det, der ikke stod dem an, forandret. Dette forbandt Struensee til at sætte sig i nogenledes Sikkerhed for Overfald, og under Forevending af at Kongen undertiiden vilde fornøye sig med at bievaane Exercitien af et lille Campement blev nogle hundrede Mand af forskellige Cavallerie Regimenter forsamlede under Navn af de flyvende Corps, som camperede ved Hirschholm og blev commanderet af den ældste Numsen. Denne usædvanlige, men i vedkommendes Tanker høyst nødvendige

Forsigtighed bestyrkede Almuen i den Troe, at man havde ondt i Sinde imod dem, og i steden for, at Konge Huuset og Indbyggerne havde forhen lignet Forældre og Børn, saa syntes de nu at være to Naboer, der frygtede for hinanden og holdt nøye Øye med hvad enhver paa sin Side foretog sig.

Hvorledes imidlertid Kongens Forfatning var, er vanskeligt at sige; de mange Kostbarheder, han ødelagde, Vinduerne, som han slog ud som de bleves. 86sadt ind, og man derfor lod blive i den Stand han havde sadt dem, og de Optoger, han havde i Hangen paa Hirschholm med sin Mohr og en anden Dreng, syntes at stadfæste, hvad Rygtet sagde, men andre Ting derimod fornægtede det ganske, og bestyrkede den Tanke, at det snarere kunde kaldes Drenges Kaadhed og Vildskab end Hiernens Forvildelse, hvorpaa jeg vil anføre Dem et Beviis.

Her var kommen en nye preussisk Minister, men da der gik nogle Uger bort førend han fik Audience og overleverede sit Creditiv, saa vidste han førend han blev ansagt dertil alt, hvad der blev sagt og troet om Kongen. I Følge deraf var han halv begierlig og halv frygtsom for at see og tale med ham, og da han skulde kjøre til Hirschholm, sagde han til en af sine Venner: at han aldrig forhen havde været saa nysgierrig og begierlig efter nogen Ting, som han var efter at see og høre, hvorledes Kongen vilde stille sig an, og hvad han vilde sige til ham. Da Audiencen var forbie, og han kom ud, hvor den øvrige Cour var, seer han den, han havde sagt det foregaaende til, at staae i et Vindue, hvorpaa han gaaer hen til ham og siiger: Jeg har i Dag faaet et meget slet Begreb om den danske Nation, man har berømt den for sin Kierlighed til sin Konge, men jeg maae give den det Vidnesbyrd, at det, den siger om sin Herre og Konge, bevidner mange og afskyelige Laster, og at kun det bitterste og sorteste Had kan avle en saa skammelig Bagtalelse. Den Maade han har taget imod mig paa, den Samtale, han har ført med mig, s. 87havde hos saa ung en Herre sadt mig i Forundring og Henrykkelse, om man havde bereed mig paa at tale med et Vidunder af Forstand og Indsigter, døm altsaa, hvad jeg maatte føle ved at blive saa mange ypperlige Egenskaber vaer hos en Prinds, der udraabes for afsindig og udygtig til at regiere af dem, der burde takke Himlen for ham som en Velsignelse. Men, svarede den anden, naar nu de, som beskriver ham ilde, ingen Leylighed har til at see ham i den Skikkelse, som han har viist sig for Dem, hvor kan de da troe, at han er eller kan være anderledes end saaledes, som man til Skam for den kongelige Værdighed seer ham dagligen. — Det er umueligt, at han kan sees uden at indskyde Agt og Ærbødighed, den mayestetiske Værdighed staaer saa stærk præget i hans mindste Bevægelse, at han umelig kan skille sig ved den, i hvad han end foretager sig, og om tusende og flere Vidner bekræftede hvad Rygtet siiger, saa kunde dog intet uden mine egne Øyne overbeviise mig derom. — Men maaskee kiendte De ham ikke igien ved den Leylighed? — Kiende ham! Jo, han er alt for deylig til at kunde tage feyl af ham. — Nu saa behag at see her ned under Vinduet. Han gjorde saa og saae Kongen at være Hest for den sorte Dreng, som spornerede ham med Hælene og med en Pisk fik ham til at gjøre Caprioler; hvorpaa Ministeren gik fra Vinduet uden at sige et Ord.

Det besynderligste herved er det, at næsten alle fremmede Ministre har været indtaget af ham og talt om ham med Fornøyelse og Henrykkelse. De, soms. 88nu ere her, kiender jeg ikke, men de fleeste af dem, som vare her til Enden af 1777 har jeg meere end een Gang hørt bevidne, at hvad Kongen sagde i fem Minutter, indeholdt meere Fornuft og Indsigt, end det Prinds Friderich kunde frembringe i hundrede Aar. Den franske Minister, som meldte ham Ludvig den 15des Død, har med Taarene i Øynene sagt mig, at Kongens Tiltale havde ved den Leylighed gjort ham stum, at han havde grædt i steden for at tale, saa bevæget var han bleven over den Følelse og mandige Veltalenhed, hvormed han havde udtrykket sig over det Forliis, han havde lidt ved hans Død, den Taknæmmelighed, han skyldede hans Aske over de sande Venskabs Beviiser han havde givet ham, og den Underviisning han havde faaet af hans Omgang. Jeg kunde ikke svare ham et til tusende, blev Baron B[losset] ved, men jeg sætter Dem min Ære i Pandt paa, at Academiet i Paris ikke har holdt min Herre en værdiære Lovtale end Kongen af Danmark gjorde.

6

Sommeren 1771 blev Reverdil kaldt tilbage, og ved hans Ankomst ophørte Kongens Gemeenskab med de benævnte Drenges, saa man maae slutte sig til, at hans Afskye for Brandt, som han imod sin Villie maatte have om sig, har bragt ham til at moere sig med dem. Først i September forlod Prinsesse Charlotte Amalie Friderichsborg, og nogle Dage efter hendes Ankomst var der Dame Cour; i det een af dem gaaer op af Trappen, finder hun et Brev, som var brækket, og bliver af Udskriften vaer, at Frøkens. 89Numsen, som var kommen til Walløe til Enke Dronningens Fødselsdag, maatte have tabt det; hun putter det til sig, og da hun kommer hjem, driver en blot Fruentimmer Nysgierrighed hende til at læse det, men forestil Dem hendes Forundring og Forskrækkelse, da hun finder, at det indeholder en fuldstændig Beretning fra hendes Broder om, hvor vidt det var kommen med et Anslag imod Dronningen, Struensee og de, der vare paa deres Side, og Forholdsregler om hvad hun havde at iagttage indtil den 28de, da det skulde sættes i Værk.

Da jeg har havt det i mine Hænder, saa kan De forlade Dem til, at hvad jeg siiger forholder sig saa, men nogle af Personernes Navne er maaskee gaaet mig af Minde. Holmens Tømmerfolk havde været ude ved Hoffet og besværet sig over at de maatte arbejde om Søn og Helligdagene; og man havde søgt at stille dem tilfreds med at Nødvendigheden udkrævede det, og at Hans Majestet skulde naar Arbeydet var forbi, viise dem sin Behag over deres Flittighed. I Følge deraf skulde den saa kaldte faste Stok Mikkels Aften med Kone og Børn gjøre sig lystig i Sønder Marken, hvor dem skulde gives en stegt fyldt Oxe, Øl og Brændeviin, og

Hoffet selv være tilstæde for at tage Deel i deres Forlystelse.

Anlægget var altsaa, at naar Hoffet var kommen der, skulde een træde frem og i heele Folkets Navn begiere Hævn af Kongen over Struensee og fleere, Prinds Friderich skulde være tilstæde og understøtte Begieringen, og dersom ikke Kongen føyede dem, saas. 90skulde der bruges Magt, Dronningen sendes til Cronborg, Struensee, Brandt og de andre Medskyldige føres til Castellet eller om de sadte sig til Modværge massacreres paa Stedet, som dog ventelig ikke kunde skee, siden Overmagten var ganske paa de sammensvoernes Side. Han, som den, der commanderede det flyvende Corps, stod inde for hver Mand af dem, Haxthausen ligeledes for Livvagten, hans Broder, som var i Søde Commissariattet, for Tømmerfolkene og de Officierer der vare med dem, som Winterfeldt havde paataget sig at søge ud. Grev Rantzau, Ober Præsident Braem, Beringskiold og en Deel andre havde hver for sig draget nogle til Partiet; hun paa sin Side maatte ogsaa blive ved at hverve, og naar det gik imod Enden, da gjøre den nøyeste Aftale med hinanden om Udførelsens Maaden, og hvem der skulde føre Ordet; thi dersom ingen anden vilde, saa var han bereed dertil, men paa det, det ingen Opsyn skulde foraarsage, om man saae saa mange og altid de samme Mennesker gaae ud og ind paa et Sted, saa maatte nogle holde Raad hos hende, nogle hos Braem og hos Haxthausen, dog med den Forsigtighed, at skifte Sammelplads.

6*

Da hun, som havde funden det, havde sin Mand ved Hoffet, saa var det naturligt, at hun frygtede for, at han maatte komme til at liide med dem han fulgtes med, og at hun baade burde og ønskede at vaere ham ad. Efter nogen Overveelse blev besluttet, at hun skulde sende en Ven, hun kunde forlade sig paa, til sin Mand med et Brev, hvori det fundne blev lagts. 91med Beretning om hvorledes hun var kommen til det. Dette skeedte, Vennen bragte ham det i en fremmed Dragt og opholdt sig indtil Manden havde flyet Struensee det efter Taffelet, da han kom til ham og bad ham sige sin Kone, at hun skulde være roelig, da der intet var at befrygte.

Denne Plan indjog Dronningen saadan en Skræk, at hun vilde flygte sammen med Struensee, siden alle hans Bønner og Forestillinger vare forgieves til at bevæge hende til at sammentykke, at han ved at forlade Landet sadte sig i Sikkerhed; og da han indsaae Umueligheden i at komme bort med hende, saa blev han og søgte at forebygge Følgen af Forbundet ved at adspredde de Sammemottede, og ikke komme for den Gang i Fælden. Den Uroelighed, hvormed jeg saae Tømmerfolkene gaae ud, og den Længsel, hvormed jeg ventede at see at den ansagde Cour at komme tilbage, var overmaade stor, indtil man bragte mig den Efterretning, at en Upasselighed havde hindret Hoffet fra at komme. Den Angst, som hun, der havde fundet Brevet, var kiørt ud med, forlød hende og overfaldt endeel andre ved Løberens Budskab, især havde den været saa kiendelig hos Grev R[antzau] at han maatte gaae til Skienkebordet og begiere noget at drikke, Bra[e]m var ogsaa bleven meget uroelig og gaaet hen og sagt noget til den ældste Haxthausen, som heller ikke kunde skiule sin Forvirring, og af alle de bekiendte Sammensvorne holdt ingen bedre Miine end Winterfeldt; den Kammerherre Nøgle han Aaret derpaa fik, forundrede mange, mens. 92mig ikke, det forlorne Papiir har forsynet mig med en Nøgel til mange Gunstbeviisninger. Lev vel. min elskede Bülow.